

TRANSCRIPT Dat eeuwige schoonheidsideaal, macht en Love is Blind. Met

Giselinde Kuipers (afl. 107)

Met alle dank aan Amberscript voor de software en alle menselijke transcripters van transcriptclub A: Paulien, Djuna, Yvonne, Ymke, Melissa, Paula, Pieke, Guusje en Maaïke

NYD Dag prachtige poekies, tenminste, ik neem aan dat jullie wel netjes gladgeschoren, met egale huid en weelderige coupe ingetuned zijn?!?! Je luistert naar DAMN, HONEY

START INTRO TUNE

ML De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen

NYD Mijn naam is Nydia

ML En ik ben Marie Lotte

NYD En dit is aflevering 107

ML Vandaag hebben we te gast: onderzoekshoogleraar Sociologie Giselinde Kuipers, verbonden aan de Katholieke Universiteit te Leuven. *Of, zoals in haar twitterbio staat:* 'Onderzoekt schoonheid, humor en andere frivole dingen die serieuze consequenties hebben'. Ze schreef een hele duidelijke, fijne long-read in de Groene Amsterdammer getiteld 'Mooi maken moet' en toen we het lasen waren we om - met haar gaan we hebben over het schoonheidsideaal, macht & ongelijkwaardigheid. Welkom Giselinde!

GIS Hallo

NYD Hallo, ja, je bent ingetuned vanaf Utrecht, toch?

GIS Ja, dat klopt, ja.

NYD Ja, dus voor de mensen thuis, die denken: Hmm.. het klinkt net een béétje anders dan normaal dan weten de mensen dat. En in Leuven ben jij normaal gesproken dus aan het werk.

GIS Dat klopt, maar daar is het nu een feestdag: Allerzielen als ik het goed heb, dus alles is dicht, dus daarom ben ik thuis in Utrecht.

NYD Ja, interessant dat Allerzielen dus een..

ML ...feestdag is daar.

NYD Ja, een 'nationale alles is dicht' feestdag is.

GIS Ja, katholiek hè. Het is eigenlijk hetzelfde als Halloween.

NYD Ja. Hier gaat dat gewoon aan ons voorbij eigenlijk.

ML Maar Halloween niet, want er zaten allerhande duiveltjes en engeltjes in de treinen toen wij terugkwamen van onze theatershows. Mensen massaal naar hun Halloweenfeesten.

NYD Dat klopt. Ehm.. ja, zometeen dus meer over het schoonheidsideaal, maar nu eerst even de feminist. Marie Lotte, ging jij er nog in?

ML Ik ging er in. Ik was met Cato op date night en we eindigden nog eventjes in een kroeg voor een laatste biertjes en toen.. De kroeg was best wel leeg, maar er kwamen steeds meer mensen binnen om een verjaardag te vieren, dus er kwam een groep. En op een gegeven moment paste het aantal mensen niet meer aan de tafels die er voor de groep waren gereserveerd, dus toen kwam er een jongen eventjes bij gebrek aan beter tijdelijk even bij ons aan de tafel zitten. Wat prima was, natuurlijk. Maar er schoof meteen zo'n andere jongen van het gezelschap, schóóf zo naar ons toe en richtte zich tot de jongen die bij ons aan tafel was komen zitten, bij mij en Cato, en hij zei: "Zo. Jij ziet je kans schoon?" En ik had natuurlijk kunnen zeggen: "Waar slaat dat op?" en ik had kunnen zeggen "Sorry, maar wij zijn een stel, wie bent u?". Ik had ook m'n wenkbrauw op kunnen trekken, maar wat we deden - allebei eigenlijk - was: * giechelt *

NYD Giechelen!

ML En toen dacht ik: Ja, ik ging er weer in. En jij?

NYD Ja, ik kijk dus Love is blind, Giseline ken je dat programma?

GIS Nee

NYD Nou, dat is dus een Netflix reality-televisie ding. En dan worde mensen in een soort kamertjes gezet, kunnen ze elkaar niet zien en dan worden ze verliefd en gaan ze trouwen en het is heel intens en erg patriarchaal allemaal. En dat is nou precies het ding, want ik smúl dus van dat programma, terwijl.. Dan gaat bijvoorbeeld het stel op bezoek bij de ouders van de vrouw en dan gaat die vader dan zeggen tegen die jongen van: "En hoe ga jij dan zorgen dat mijn dochter het luxueuze levensstijlje wat ze nu leeft, dat ze dat ze dat nog steeds kan leven." Het is zó dat stereotype idee van de man moet providen en ja, ik geniet er gewoon van.

ML Jij geniet ervan.

NYD Ja, ik geniet ervan. Het is nu denk ik al het derde seizoen dat ik er van geniet en het wordt ook niet minder, het genieten.

ML Ik ken het hoor, met dit programma, want ik vind het stom en toch.. Cato die zuigt me hier altijd bij in en dan zit ik het toch tot op de laatste minuut toch mee te kijken.

NYD Giseline..

GIS Ja, ik heb, ik moest er even over nadenken, want ik werk dus op de universiteit en al een hele tijd en dat is een hele, nou ja nogal competitief masculiene omgeving. En ik heb eigenlijk heel erg lang ook geprobeerd me een beetje.. het feminisme ook een beetje te ontwijken, omdat eigenlijk de makkelijkste manier was heel lang - en dat vertellen heel veel vrouwen van mijn generatie, ik ben 51 - zeggen van: Ja, weet je, ik wil eigenlijk meer, zeg maar proberen daar een beetje uit de buurt blijven en te doen alsof het allemaal niet bestaat, dat dat een veel makkelijkere manier is om om te gaan met het feit dat je een vrouw bent dan dan daar actief over uit te spreken. En dat heb ik eigenlijk heel erg lang volgehouden en dat is dus ook best goed gelukt, om allemaal te doen alsof het er allemaal niet was en allemaal niet bestond en dat allemaal niks met mij te maken hebben. En ik ben geen feminist, ik ben gewoon mezelf, zeg maar, zulk soort praat. Maar ja, totdat ik allerlei leidinggevende functies kreeg aan de universiteit. En dan begint het toch echt wel heel pijnlijk duidelijk te worden dat er een ding is met gender, want je ziet links en rechts allemaal vrouwen uitvallen, terwijl het allemaal mannen heel erg goed vergaat. Dus ik ben daar wel langer over na gaan denken. Één van de dingen aan mezelf, die ik heel moeilijk vind om af te leren, is dat: ja, het is dus echt veel lastiger voor vrouwen op de universiteit dan voor mannen. En wat dat betekent dat tegen de tijd dat mensen op de universiteit zijn, dat er eigenlijk heel veel vrouwen zijn die een beetje een reputatie hebben van lastig, moeilijk, complex. Met mannen kan je goed samenwerken. En vrouwen, dat is allemaal, ja er zijn altijd dingen en het is ook zo, dat is het probleem. Het is ook zo dat mensen die inderdaad, die het lastiger hebben om in een organisatie te komen, die worden vaak een beetje humeurig omdat alles dus inderdaad heel veel moeite kost.

ML Ja, logisch.

GIS Nou en ik merk aan mezelf dat ik me nog steeds regelmatig moet corrigeren en bijvoorbeeld afgelopen week ook weer met een collega - wiens naam ik verder niet zal noemen, hoewel de kans me héél sterk lijkt dat een Belgische hoogleraar naar jullie luistert, maar je weet het nooit - maar dat het inderdaad het is heel moeilijk om inderdaad toch niet te reageren op dat idee van: Ja, die is een beetje moeilijk, of die is een beetje lastig, of die is altijd ontevreden, of die is zo vaak boos tijdens de vergaderingen, terwijl we gewoon iets moeten oplossen. En kan dat wel bedenken dat het een consequentie is van dat mensen gewoon 25 jaar bezig zijn tegen de stroom in te zwemmen en dat het héél vermoeiend is om steeds weer opnieuw te proberen serieus genomen te worden, terwijl dat mannen veel makkelijker aangaat

maar tegelijkertijd krijg je dus inderdaad wel een, ja, ja, dat vrouwen vaker humeurig en chagrijnig en narrig zijn.

NYD Ja

GIS Tegen de tijd dat ze goede posities op de universiteit hebben. En dat vind ik heel moeilijk bij mezelf om zeg maar dat te corrigeren, om die irritatie te bedwingen. Terwijl ik het structureel heel goed uit kan leggen, maar in de dagelijkse praktijk zijn de vrouwen die het halen, zeg maar, zijn lastig en weten ook dat dat soms nodig is om lastig te zijn. Ja, dat blijft een een puzzel.

ML Ja

NYD Ja, en het is gewoon ook zo oneerlijk, want als je dus niet het type bent wat makkelijk tegengas geeft, dan red je het dus gewoon niet.

GIS Nee, er vallen ontzettend veel meer vrouwen uit. Eigenlijk bij elke stap die ik deed in de universiteit waren er gewoon minder vrouwen. En het is nu heel vaak - het wordt wel ietsje beter - maar het is heel vaak dat ik nu in een vergadering of in een ruimte zit dat ik denk: Oh, dan ben ik weer de enige vrouw.

ML/NYD Ja

GIS En ja, het zijn allemaal individueel heel goede redenen, maar er verdwijnen toch heel veel vrouwen. En degenen zijn vaak een beetje stekelig.

NYD Ja, en toch eigenlijk één volstrekt logisch, maar ook dat je denkt: als je echt alles zou mogen voelen rondom die ongelijkwaardigheid dan was je waarschijnlijk de hele dag gewoon.. WOEST. Dus een beetje stekelig valt dan nog mee.

GIS Woest en heel moe. Heel erg moe vooral, dat is het punt. Het is gewoon zó opvallend en dat is nog steeds dat als je iets zegt als vrouw, dat je het dan drie keer moet uitleggen en verdedigen. En dan zegt een man het en iedereen knikt, dan zit iedereen zo van: Ja, ja, natuurlijk. En dat kost gewoon heel erg veel energie en het is heel moeilijk om daar niet heel uitgeput van te worden. En als je moe bent, dan word je ook een beetje sneller geïrriteerd.

ML Ja

NYD En toch nog even een korte vraag hierover, want heb jij dan een soort mechanisme of iets ontwikkeld om jezelf hier dus doorheen te slaan?

GIS Ja, vast wel, ik denk een heleboel. Het is eigenlijk, het is niet zo heel makkelijk - voor mezelf ook niet - om te begrijpen hoe het komt dat dingen mij allemaal wel gelukt zijn, terwijl heel veel andere mensen in dezelfde positie.. Ik heb ook serieus heel veel geluk gehad. Dat ik steeds net op de goede plek was en dat er altijd wel.. Je hebt ook altijd heel veel mensen nodig die d'r dan toch zijn om een beetje een deurtje voor je te openen. En dat zijn vaak ook vrouwen die dan inderdaad gewoon

wel helpen. Dus er is ook wel een soort van solidariteit wat dat betreft. En verder, nou ja weet ik niet, gewoon stug door blijven gaan. Misschien dat het ook is, ik reageer ook wel goed op tegengas. Dus niet iedereen kan er even goed mee omgaan, maar ik word daar wel energiek van. Als het niet lukt of als ik tegen wordt gewerkt, nou dan denk ik: Nou, dan doen we het gewoon nog een keer en nog een keer en dat is ook een beetje hoe je in elkaar zit. En dat is ook geluk denk ik, een beetje.

ML & **NYD** Ja.

RUBRIEK POST

ML Tijd voor POST! Post, post post

NYD Post, post, post

ML HET POSTSTUK

ML Het poststuk gaat als volgt:

“Hoihoi!

Ik ben 27 jaar en ik ben bijna een jaar geleden moeder geworden.

Dat heeft heel wat nieuwe situaties met zich meegenomen, en daar is zeker een heel boek over te schrijven, over shit waar je mee moet dealen als feministische ouder (ik sta open voor een leuke collab)

Anyway, de grootste struggle waar ik tegenaan loop is: ook al wil ik dit echt super graag, de zorg voor ons kindje is niet 50/50 verdeeld. Meerdere pogingen om dit te doen, hebben tot weinig resultaat geleid.

Nu werk ik in de avonden, als onze baby slaapt, en woensdag en zaterdag de hele dag. Want mijn man heeft nadat ik wekenlang heb gesmeekt, uiteindelijk de woensdag als standaard vrije dag opgenomen.

Als we een dag allebei vrij zijn, ligt de managementfunctie overduidelijk bij mij. Hij kijkt eigenlijk amper naar ons kindje, omdat hij er vanuit gaat dat ik alles regel. Als ik hem iets vraag, gaat dat vaak gepaard met zuchten, oogrollen, of klagen. En dit zijn dan echt vragen als: kan jij haar even op het potje zetten?

Nou.. lang verhaal kort: ik voel mij een zeurende en boze vrouw, terwijl ik mijzelf niet zo zie. Hierdoor voel ik mij verdrietig.

Ik hou ontzettend veel van mijn man en ben heel gelukkig om mama te zijn. Maar, dit werkt niet voor mij en erover praten leidt echt tot weinig..

Als dit niet verandert, ben ik echt bang dat we moeten scheiden. Want ik voel me niet mezelf zo boos en zeurend als hoe mijn man mij maakt (does this make sense?).

Hopelijk hebben jullie advies.

Liefs!"

NYD Jaaaa... Wat een, wat een situatie hè..

ML Het is ook gewoon zo, het eindigt ook gewoon zo best wel.. Dit is niet een situatie die houdbaar is.

NYD Nee

ML Nee, hier moet iets gebeuren. Giseline had jij hier gedachtes over, jij bent zelf ook moeder..

GIS Ja, ik heb een zoon van net acht. Wat ik tegen zo iemand zou zeggen. Nou, het eerste is: het overkomt iedereen, dus ouderschap dat zou misschien en dat zou het eerste zijn dat het misschien helpt om te bedenken: iedereen schrikt zich te pletter als ze ouder worden en iedereen denkt dat ze het van tevoren dat ze het wel weten, dat ze gepland hebben, dat ze het aan zien komen. En het is toch echt heel anders dan je dacht en en het is gewoon heel overweldigend en alles verandert in je relatie. Dus ik kan me voorstellen dat je daar heel tobberig van wordt. Maar ik zou ook zeggen: geef het een béétje tijd, maar praktisch.. We weten natuurlijk ook dat in bijna alle relaties, daar is ook heel veel onderzoek over, ook sociologisch, in alle relaties verandert heel erg veel op het moment dat er kinderen komen. En ik had ook een promovenda - dus iemand die een proefschrift erover heeft geschreven - en die heeft onderzoek gedaan bij stellen die aan het begin van de relatie, zeg maar allemaal ongeveer verdienden en ongeveer in dezelfde positie waren. En die hadden allemaal hele grote plannen, en die is een jaar later en twee jaar later teruggegaan om met ze te bespreken en daar was echt vaak helemaal niets van overgebleven.

NYD Hmmm..

GIS Dus het helpt denk ik bij zulk soort dingen om te bedenken dat het niet aan jou ligt en ook niet aan je man, maar dat het gewoon een soort van algemeen patroon is. Dat gezegd hebbende, het klinkt wel alsof er nu wat moet gebeuren hier. Ik weet niet wie dit is, maar er moet wel nu wat gebeuren. Één van de dingen die mij heel erg geholpen hebben, maar ik heb natuurlijk werk waarvoor ik veel op reis was, en op een gegeven moment moet je gewoon, als je gewoon een paar dagen weggaat en zegt van ik moet u nu eenmaal weg en dan moet die man wel.

ML Ja, ja, ja.

GIS En dat is dus gewoon zeggen: Ja, sorry ik ben een weekendje naar de sauna, naar een congres. Het is ook, je ontwikkelt ook een patroon hè, waar je het de hele tijd voor elkaar aan het overnemen bent. En het is voor heel veel vrouwen heel moeilijk om dat management over die kinderen uit handen te geven. En op een gegeven moment zit je daar ook in vast en ben jij de hele tijd zegt: ga jij nou even luier verschonen, dat kan ik even ding X doen voor mezelf. Dus ik zou zeggen: een paar dagen weg en dan kijken wat er gebeurt als die man dat kind alleen heeft en misschien gaat het dan wel heel goed en vindt 'ie het wel heel leuk.

ML Ja, en in ieder geval wordt dan duidelijk wat die managementfuncties waar zij het over heeft, wat dat zijn.

GIS Ja, precies, dan begrijpt 'ie het. Dus ik zou dat in ieder geval aanraden. Zorg dat je een paar dagen weg gaat en laat die man maar even kijken wat er gebeurt als 'ie in z'n eentje met dat kind zit.

NYD Ja.

GIS En verder: zorg voor een goeie oppas.

NYD *knikt instemmend*

GIS Heel belangrijk, dat je gewoon allebei zo nu en dan dat kind uit handen kan geven en iets anders gaan doen. Dat helpt ook heel erg. Maar het is zorgen dat je geen routines opbouwt waar je twintig jaar later nog aan vast zit. Dat jij de enige bent die luiers kan verschonen, dat jij de enige bent die naar de school gaat, of de enige bent die weet hoe alle crèchejuffen heten, nou ja. Want als je die patronen hebt, dan kom je er niet meer uit.

NYD Het sluipt er natuurlijk in, ja. Het is dus wat je net ook al zei, Giseline. Het is een collectief probleem

GIS Ja, het ligt niet aan jou en het ligt ook niet aan je man alleen.

ML Nou, ik vind hem wel een beetje narrig. Ik vind hem wel heel erg met ogen rollen, zuchten, klagen. Kom op! Het kind is ook een soort gezamenlijk project, hallo! Je neemt je verantwoordelijkheid toch ook maar. En als hier het woord scheiden al valt

in deze brief, dan zit het haar wel heel erg hoog. Ja, hallo, doe effe mee! Dus dat gevoel had ik hier heel erg bij. Er is een boek over geschreven door Ragna Heidweiller, namelijk *In voor- en tegenspoed (maar alleen als jij de afwas doet)* en zij heeft daar volgens mij, want ik heb dit boek niet gelezen maar ik las een interview met haar, allerlei praktische tips en zo en hoe je de gesprekken opent, ook met je partner. En ook allemaal cijfers en achtergrond. Hoe slecht het eigenlijk is geregeld in dit land voor gezinnen met kinderen, omdat het verlof en opvang en zo allemaal niet gratis is en slecht geregeld. Wat, denk ik, misschien nog wel ook heel veel handvatten geeft, ook voor de briefschrijver, als je dat boek leest, om in ieder geval voor jezelf wat stappen te zetten voor je relatie, want dat lijkt me ook gewoon fijn. Je relatie gaat er ook alleen maar op vooruit natuurlijk. En de band van je man met je kind wordt ook beter als hij wél zijn verantwoordelijkheid neemt.

GIS Ja.

ML En je wil je kind natuurlijk ook niet weer... Anders is het voorbeeld van wat dat kind te zien krijgt, namelijk 'mama zorgt altijd', dan hou je dat ook weer in stand. Dus het is ook gewoon, denk ik, heel belangrijk om die cyclus te doorbreken als je er niet in wil zitten.

NYD Ja, anders zet je het weer door. Effe de cijfers: 60 procent van de stellen in Nederland zou werk en zorg het liefst gelijk verdelen.

ML Ja.

NYD Mag voor mij wel nog iets hoger, maar goed, toch 60 procent.

ML Meerderheid.

NYD Maar het lukt een op de zes stellen. Het gaat volgens mij ook in het boek van Ragna Heidweiller erover dat je van tevoren denkt: nou, dat je van tevoren denkt, wat jij ook al zei, Giseline, dat je van tevoren denkt: dit gaan we wel fixen totdat het kind er echt is en dan opeens... Maar ook van tevoren met je partner zorgtaken duidelijk verdelen. Daniël en ik zijn nooit rond de tafel - wij hebben ook geen kind, hoor - maar we zijn nooit rond de tafel gaan zitten en gezegd van nou, jij doet dit, jij doet dat. Het is iets dat eigenlijk altijd heel natuurlijk gewoon moet gaan of zo. Terwijl in de praktijk zorgen vrouwen anderhalf keer meer onbetaald dan mannen.

ML Ja, dus de kans dat de vrouw het merendeel doet is gewoon veel groter, omdat je die kant op geduwd wordt. En daarom heb je dat gesprek nodig.

NYD Eigenlijk wel, ja.

ML Niet altijd, maar...

GIS Maar het is ook, als ik mag, ik denk ook dat heel veel mensen het vervelend vinden om zo'n gesprek te voeren, omdat je denkt: het moet inderdaad in een relatie allemaal vanzelf gaan en je moet dat van elkaar aanvoelen. En dat is, denk ik, heel naïef, juist vanwege die hele diepe, ingesleten genderpatronen. Als je denkt: we doen het vanzelf en we gaan er niet over praten, dan ja, dan wordt het, denk ik, heel snel heel stereotiep, tenzij er per ongeluk iets gebeurt om dat te doorbreken. Maar het vergt actief ingrijpen.

NYD Ja. En natuurlijk die managementrol, dus even los van dat echte praktisch uitvoeren van dingen. Kijk, dat de brieven-schrijver moet vragen 'wil je haar op het potje zetten', dat is alweer dat delegeren.

ML Ja.

NYD Dus dat is alweer de situatie overzien en dan moeten gaan beslissen, oké, dat moet gebeuren, die moet dat doen, die dat en dat is ook iets wat veel bij vrouwen neerkomt.

ML Ja, precies. En dan is de tip van Giseline goed: ga weg, want dan kan je dus al die managementfuncties heel duidelijk illustreren wat er allemaal moet gebeuren.

NYD Sowieso om mij heen hoor ik toch ook wel vaak dan wordt er een kind geboren en dan zijn er toch vaak de mannen die als eerste een weekendje weggaan. Of oh ja, er komt een kind aan, maar ik ga wel nu trainen voor de marathon. Dan denk ik altijd: hè, oké, dat is wel typisch. Er komt zo meteen een kind en dan wil jij vier maanden later de marathon rennen, ehm... Want een marathon rennen betekent gewoon dat je uren van huis bent, weet ik uit ervaring. Dus dat verbaast me gewoon en ik zie gewoon wel een soort patroon erin dat het vaak de mannen zijn die die keuzes voor zichzelf maken.

ML Ja.

NYD Weet je, good for you als het allemaal geregeld is, maar dan hoop ik toch dat de vrouwen ook zeggen van maar dit is mijn project of dit weekend ben ik weg.

ML En dat er dus gepraat kan worden en dat er gecommuniceerd wordt. Ja, dat praten is gewoon heel belangrijk en mensen hebben gewoon een heel romantisch beeld van een kind krijgen, een relatie hebben en hoe dat dan allemaal werkt en het gaat gewoon niet vanzelf.

NYD Nee.

ML Nee.

SPONSOR: CLOSE

NYD Even aandacht voor onze sponsor, de film CLOSE

ML We mochten weer in je thuisbioscoop Nyd, wat een GENOT. Ik kreeg thee, ik kreeg een roze koek en we keken CLOSE

NYD De nieuwe film van regietalent Lucas Dhont en tevens de Belgische oscarinzending van dit jaar Ik kende Lucas zijn vorige film Girl nog niet. Had er wel veel lovende dingen over gelezen. Maar ik wist niet zo goed wat ik kon verwachten van CLOSE, dus ik ging er open in

ML Ja ik ook. En wát een film. Prachtig! De film vertelt over de dertienjarige Remi en Leo, beste vrienden die aan hun brugklasjaar beginnen. Je volgt hun mooie en innige vriendschap ongeveer een jaar lang. Het verhaal begint in de zomervakantie, en dan zie je dat ze onafscheidelijk zijn en veel bij elkaar slapen. Tis heel lief en leuk en zacht ook vooral. Een band tussen twee jongens die we niet vaak zien op deze manier in films

NYD maar dan start het schooljaar, met het daarbij horende schoolplein en al die andere kinderen

ML ja, dat plein is als een soort gladiatorslagveld, waar je dan maar wordt neergezet en moet zien te overleven. Toxic masculinity, stoer doen, erbij willen horen

NYD En dat heeft invloed op hun vriendschap en daar word je als kijker in meegenomen

ML Tis zo levensecht, die dynamieken die je ziet tussen de personages, hoe ze met elkaar praten en waarover. Heel knap. Vooral omdat de twee hoofdrolspelers nog zo jong zijn. En Lucas Dhont is trouwens ook pas 31. Talent spat er vanaf

NYD Verder gaan we er niet te veel over weggeven, laat je er maar gewoon door meevoeren

ML En zorg voor tissues, trust me

ML We moeten het even hebben over dat eeuwige schoonheidsideaal dat ons het leven zúúr maakt.

NYD Zuuuur.

ML En dan vooral hoe het schoonheidsideaal samenhangt met macht en ongelijkwaardigheid, want jazeker mooi zijn is níet gewoon mooi zijn, want schoonheid staat symbool voor iets groters en de rol van uiterlijk wordt steeds groter en belangrijker en daar duiken we in met jou, Giselinde. Dat is de eerste vraag als we het hebben over 'het schoonheidsideaal', waar hebben we het dan eigenlijk over?

GIS Nou, heel veel mensen denken als ze het over het schoonheidsideaal hebben, hebben ze een soort van beeld van dat iedereen dan er een beetje hetzelfde uit moet zien. Dus dan gaan mensen een soort van denken: blond, lang, dun etc. maar dat is eigenlijk als je erover nadenkt dus níet het schoonheidsideaal. Het schoonheidsideaal is, denk ik, eerder omdat er zijn gewoon heel veel verschillende manieren om mooi te zijn. Dat weten we ook. Daar zijn we het niet allemaal over eens. Er zijn verschillende soorten van schoonheid die we najagen. Dat was de jonge kat, ik weet niet of jullie dat hoorden.

ML & NYD Ja, het klonk als een dier, haha. Heel gezellig.

GIS Dat doet die nog wel eens. Oké, het schoonheidsideaal dus. Nou, wat het eigenlijk nu in onze samenleving, in de cultuur en zo is, is dat het heel belangrijk is dat je er goed uitziet en dat je daarmee bezig bent. En het schoonheidsideaal betekent dus: je moet er goed uit zien, je moet aan bepaalde soort van dingen wel voldoen. Dus het is bijvoorbeeld wel heel belangrijk om niet te dik te zijn, want dat geldt als héél erg. Als je echt mooi wil zijn, dat is moeilijker als je ouder bent. Dus ook dat. Maar afgezien van die soort van brede randvoorwaarden, is het schoonheidsideaal nu meer zoiets van: je moet inderdaad mooi zijn binnen bepaalde norm, maar ook op een manier die past bij jou en bij je sociale omgeving. En dat is eigenlijk... dat klinkt eigenlijk liever of aardiger dan iedereen moet dezelfde soort van lange, blonde, hoogbenige zijn, maar eigenlijk in heel veel opzichten is dat eerder moeilijker, want je moet dus tegelijkertijd er goed uitzien en daar heel veel aandacht aan besteden, maar je moet ook nog jezelf zijn en laten zien dat je een goeie smaak hebt en authentiek zijn en uniek en níet precies hetzelfde als al die andere mensen. Dus het schoonheidsideaal is eigenlijk meer een soort van opdracht voor iedereen in onze cultuur, vooral vrouwen maar eigenlijk ook steeds meer voor mannen, om er goed uit te zien, maar tegelijkertijd om er goed uit te zien op een manier die bij jou past en die past bij het soort mens dat jij bent en waar je bij wil horen.

NYD En ik snap wel dat je soort plaatjes de hele tijd op je afgevuurd krijgt in de media, in tijdschriften, maar wie bepaalt dan... Dat je daaraan wil conformeren, dat snap ik wel. Maar als je zegt van: nou, je wil eigenlijk binnen een sociaal groepje ook

nog er op een bepaalde manier uitzien, maar wie bepaalt dan hoe je eruit moet zien? Hoe ontstaat zoiets dan?

ML En hoe weet je dan waar je aan moet voldoen?

GIS Ja, maar dat is precies de puzzel die je tegenwoordig krijgt. Kijk, als het nou zo was, dat zou ook niet ideaal zijn, maar als het nou zo was dat je als jonge vrouw, je bent achttien of zestien, en je krijgt een soort van plaatje: nou, doe je best, dit is het, succes. Dat is ook niet ook niet leuk, maar dat is niet hoe het is. In plaats daarvan krijg je, denk ik, allemaal een soort van diffuse opdracht. Je moet mooi zijn en er zo goed mogelijk uitzien, maar je moet ook zelf uitzoeken wat dat dan precies is voor jou, op een manier die je past. Daarom kost het ook zoveel tijd. Dat is dus eigenlijk ook een soort van opdracht die je moet vervullen. Dus je moet eigenlijk uitvinden van hoe moet ik dat doen? Hoe moet ik dat leren? Weet je wat voor soort van spullen, wat voor soort van dingen, wat voor soort van stijl, wat voor soort van uitstraling? En dat leer je door de feedback die je krijgt van je omgeving. Dus dat is ook waarom, vooral jonge vrouwen dan, maar ik denk eigenlijk vrouwen in hun hele leven en mannen ook steeds meer, die krijgen de hele tijd ook een soort van reactie op hoe je eruit ziet en dat weet je ook en dat is vaak heel subtiel. Maar dat voel je wel. En in die permanente interactie, waarbij je dus de hele tijd signalen krijgt, want dit is goed, dit is slecht, dit is mooi, dit is lelijk, dit is beter, dit is je sterke punt, dit is je zwakke punt, als je er zo uitziet, dan val je in de smaak bij die. Dus dat is eigenlijk een leerproces, waarbij je dus heel veel signalen krijgt, niet alleen uit de media, maar ook vanuit je sociale omgeving, dat je leert om op een bepaalde manier er goed uit te zien. En dat het uitkomst van dat proces is dus niet alleen dat je daar heel veel aandacht en energie en geld aan besteedt, maar dat je dus ook een soort van jouw eigen vorm ontwikkelt. De opdracht in onze samenleving is dus ook: je moet jezelf worden. Dat is een hele zware taak. Dat jezelf worden, dat gaat dus ook om hoe je dat doet in je uiterlijk en hoe je dat laat zien.

NYD Ja.

ML Klinkt alweer doodvermoeiend. Dat is het ook.

GIS Ja.

NYD En je zei net van: vrouwen en meisjes, daar geldt het voor, maar voor mannen ook steeds meer. Hoe zie je dat terug?

GIS Nou, ja, je ziet bijvoorbeeld dat dat mannen steeds meer aandacht aan hun uiterlijk gaan besteden. Dat er steeds meer producten zijn. Dat ze steeds meer geld besteden aan hun uiterlijk, steeds meer tijd ook. En je ziet het gewoon aan het verschil tussen jongere en oudere mannen. Heel duidelijk hoeveel kennis ze ook hebben over wat je kan doen, hoe je er goed uit kan zien. Nogmaals, het is een leerproces. Je leert het dus ook in de loop van je leven leer je dat je bepaalde dingen

moet doen en dat je daarmee bezig moet zijn. En er is al een heel groot verschil tussen de jonge mannen van nu en de jonge mannen van toen ik tiener was in de jaren 80. En als je terugkijkt, zie je eigenlijk dat schoonheid en bezig zijn met je uiterlijk werd héél erg geassocieerd met vrouwen. En dat is bij heel veel mensen nog zo, bijvoorbeeld in het onderzoek dat we deden. Als we aan veel mensen, vooral ouderen, vroegen om plaatjes te beoordelen van mannen en vrouwen en lichamen en gezichten, en er zijn heel veel mensen die het ongemakkelijk vinden of moeilijk om het uiterlijk van mannen te beoordelen. Dus die dat echt niet geleerd hebben. Iedereen vindt het super makkelijk om naar vrouwen te kijken en die gaan meteen sorteren van deze is mooi en deze is lelijk. Ook geen enkel blad voor de mond. En bij mannen verschilt dat heel erg, maar eigenlijk in grote lijnen: hoe jonger mensen zijn, hoe makkelijker ze het vinden om naar een mannenlichaam en -gezicht te kijken en te zeggen: deze is mooi, deze is niet mooi. Dus hoe meer ze daarvan weten en hoe soepeler het gaat om naar mannelijke knapheid en mannelijk uiterlijk echt ook zo punt voor punt, weet je: die heeft goeie wenkbrauwen, die heeft verkeerd haar, die heeft hier te veel spieren, dus ook dat hele gedetailleerde, wat betekent dat mensen ook geleerd hebben op zo'n manier naar uiterlijk te kijken. En dat neemt heel snel toe.

NYD Ja, maar-

ML En hoe leren we dat dan? Want dit klinkt echt- Je kijkt met een soort van de blik van een kenner naar een foto van een random iemand en je kan zo aanwijzen: dit is mooi, dit is lelijk, dit moet beter, dit kan anders.

GIS Ja. Nou, op heel veel manieren. Kijk. Het eerste, waar heel veel mensen naar verwijzen, is, denk ik, de media, de mediacultuur of de hele visuele cultuur. En dat is natuurlijk ook een heel groot verschil met als je bedenkt, 200 jaar geleden, was de fotografie was net uitgevonden mensen hadden bijvoorbeeld bijna nooit geen beelden van zichzelf gezien. Heel veel mensen hadden geen spiegel, mensen zagen maar heel zelden afbeeldingen van andere mensen. En nu leven we in een samenleving waar je makkelijk 100 afbeeldingen van mensen op een dag ziet, vaak mensen die zijn geselecteerd om knap te zijn, foto's of afbeeldingen zijn bewerkt om zo mooi mogelijk te zijn. Dus daar leer je gewoon van dat uiterlijk belangrijk is en hoe je daar naar moet kijken. Je hebt ook heel veel informatie over hoe er zelf uitziet hè, we hebben ontzettend veel spiegels we hebben kijk, ik zit nu ook weer de hele tijd naar mezelf in de camera te kijken. Dus je weet gewoon daardoor- je weet heel veel van hoe je d'r uit ziet. Dus dat is dus is ook- Het begint met kennis en niet een soort van puur cognitieve kennis, maar affectieve kennis. Want je reageert heel sterk op uiterlijk. En hoe ja, hoe meer je d'r van ziet, hoe sterker je dat ook voelt. Ik bedoel het is niet alleen dat je denkt nu weet ik wat voor kleuren of vormen ogen kunnen hebben of zo. Maar je je voelt dat ook echt. Dus schoonheid je wil- als je het ziet dan wil je er ook bij horen, of wil je dat ook krijgen. Dus het roept ook het verlangen op en dat is- hoe meer je daarvan ziet, hoe meer van dat verlangen- Dus ze trekt echt aan je gevoel, zeg maar. Al die beelden die je de hele tijd ziet. Maar d'r zitten ook-

Het is ook het hele idee dat vrouwelijkheid met name echt heel erg wordt geassocieerd met uiterlijk en met bekeken worden, dus met gezien worden. Dus ja dat idee van de male gaze (heet dat dan). Maar dat we allemaal leren dat een vrouw is iets waar je naar kijkt, wat je kan beoordelen, waar je ook over mag zeggen, wat je ervan vindt, als je d'r naar kijkt op een manier dat we dat van mannen steeds meer maar dat neemt dus ook toe. Dus dat die blik die je niet alleen als kenner maar ook als beoordelaar als iemand die naar iemand anders mag kijken en daar iets over mag zeggen, en die positie. En dat en dat leer je natuurlijk niet alleen van plaatjes, maar dat leer je in het dagelijks leven. Ik denk dat alle vrouwen weten dat ze de hele tijd worden beoordeeld op hun uiterlijk en zich daar bewust van zijn. En daar ga je je naar gedragen. Want je voelt het ook. Je ziet het ook. En dan moet je denken en dan moet er misschien toch maar wat aan doen, want het leven wordt wel een stuk makkelijker als ik mijn haar kam en make-up op doen. Dus je leert het ook in de dagelijkse omgeving. En dat leren we bij kinderen al. Bij meisjes zegt ieder: "Oh, wat zijn ze knap" en bij jongens zegt iedereen: "Oh, wat zijn ze stoer". Dus dat is ook een heel ander soort van boodschap. Dus je voelt het ook. In alledaagse omgang voel je hoe belangrijk het is. En dan zijn er nog wat langere historische ontwikkelingen. Behalve dat wat je dus merkt, is eigenlijk ook de consumptiecultuur erg belangrijk. Daarin dus niet alleen een mediacultuur maar dat we eigenlijk geleerd hebben om onszelf te worden door wat te consumeren; dus wat we kopen, wat we aan hebben, wat we met ons haar doen, wat voor- Dus, dat is eigenlijk, ja- Dat zie je het beste, dat jezelf worden door te consumeren in wat je doet met je lichaam en je uiterlijk. Want daarmee kan je meteen laten zien wie je bent. Dus je kan; je smaak en je stijl en waar je bij hoort. Bedoel, dat is een soort van reflectie van eigenlijk je hele levensgeschiedenis zitten- in die samengebond in die consumptie keuzes waardoor je er op een bepaalde manier uitziet. En we hebben nu ook een diensteneconomie gekregen. Wat dus betekent dat steeds meer mensen hun geld verdienen door dingen te doen voor andere mensen. En dat betekent ook dat het nog belangrijk is om er goed uit te zien. Als je de hele dag op het land staat of in een fabriek maakt dat eigenlijk niet zoveel uit.

NYD Oh zo, ja.

ML Ahh

GIS Maar als je lesgeeft of als je in een winkel staat of in een kantoor met mensen werkt, dan is je uiterlijk is je-

ML Visitekaartje *vult aan*

GIS Ja en zeker- Het eerste wat mensen zien, je visitekaartje. Precies. Nou en wat er dus gebeurt door al die verschillende ontwikkelingen is dat de standaarden langzaam omhoog gaan. Dus het is- Weetje, je wil steeds net een beetje mooier zijn dan de anderen. 'T hoeft niet super mooi want dat is misschien ook lastig, maar wel net ietsje beter uitzien dan al die andere mensen. Maar als al die andere mensen dat

ook doen, dan gaat langzaam maar zeker, gaan die standaarden omhoog, omhoog, omhoog, omhoog, omdat iedereen probeert net iets beter zijn dan de andere. En het effect daarvan is dat je nu veel harder moet werken dan 50 jaar geleden om een soort van minimum niveau te krijgen, omdat wat gewoon is steeds een klein beetje verder gaat.

NYD Maar dan is er toch ook wel ergens een soort universeel mooi in dit verhaal. Want de woorden mooi vallen vaak of er goed uitzien-

ML Of je aangetrokken voelen tot schoonheid, maar dat is blijkbaar wel iets wat je aanvoelt.

NYD Ik denk dat heel veel mensen die nu luisteren, en wij hier ook zelf aan tafel, dat je dan meteen iets voor je ziet als je het dan hebt over “goed uitzien” en “mooi uitzien”, “schoonheid” *grote nadruk* Maar, huh? Hoezo vinden we dat dan?

GIS Nou, daar is wel wat discussie over in het wetenschappelijk onderzoek. Wat ik denk is wat ik net zei- is dat er een soort van algemene standaarden zijn die deels biologisch zijn, maar voor een heel groot deel ook cultureel gevormd, met een soort van randvoorwaarden. Dus wij vinden het heel moeilijk om iemand mooi te vinden die die heel zwaar is bijvoorbeeld. We vinden het veel waarschijnlijker om iemand mooi te vinden die jong is, dan oud. Nou, daar zit waarschijnlijk ook een soort van biologische basis achter, maar daar binnen die soort van brede randvoorwaarden zit er behoorlijk wat variatie in wat mensen mooi vinden. Dat vind ik ook in mijn onderzoek en dat heeft te maken met sociaal-culturele processen, waarbij je dus leert wat wat mooi is, door de groep waarin je opgroeit- en dat is niet alleen je, ja zeg maar de samenleving, maar bijvoorbeeld ook je klasse en je leeftijd en de stad of platteland, en heel veel van zulk soort dingen. En daarbinnen, en dan is er die opdracht dus om mooi te zijn op een manier die past bij jou, die ook betekent dat we allemaal net een beetje verschillen zoeken. Maar, laat ik vooropstellen dat er ook wetenschappers zijn die veel meer nadruk leggen op de dingen die we allemaal mooi vinden, dus die veel meer zeggen van “Er zijn een soort van algemene standaarden van ja, symmetrische gezichten en egale huid en dat je d'r niet ziek uitziet” en zulk soort dingen. En dus bijvoorbeeld evolutionaire psychologen die zeggen dat eigenlijk dat het grootste deel van wat we mooi vinden, dat dat eigenlijk diep van binnen biologisch bepaald is, dat dat te maken hebt met hoe vruchtbaar je bent en zulk soort dingen. Hoe groot de kans is dat je- ik ben daar niet helemaal van overtuigd, zal ik zeggen. Ik denk dat wat bijvoorbeeld het onderzoek dat zij doen- Dan laten ze mensen foto's zien van- dan laten ze mensen- dus hun gezichten worden allemaal op dezelfde manier gefotografeerd, geen make-up, haar helemaal naar achter en dan recht een foto d'r op. En dan krijg je dus inderdaad dat mensen het veel meer met elkaar eens zijn. Maar, ja dan heb je dus heel veel belangrijke signalen weggelaten, die we dus heel erg belangrijk vinden. Dus het ligt ook een beetje aan van hoe algemeen. Als je wil zeggen: we vinden mensen mooier die 20 zijn dan mensen die 50 zijn, en we houden meer van mensen die er een beetje glad

uitzien. Dan kan je zeggen: ja, dan zijn we het allemaal over eens. Maar in de praktijk, in de dagelijkse praktijk, zijn de verschillen eigenlijk heel groot en heel betekenisvol. Ook op de manier hoe mensen op anderen reageren.

ML En zoiets als- dat iedereen- zeg maar want wij roepen dat wel vaak dat we dan zo chagrijnig d'r van worden dat we met z'n allen- allemaal ons okselhaar moeten scheren, of- Nou, in ieder geval glad geschoren door het leven moeten gaan, dat- Valt dat ook onder die brede voorwaarden? Of is dat aan verandering onderhevig waarschijnlijk?

GIS Empirisch gezien is dat aan verandering onderhevig, hoewel het wel zo is dat er wel aanwijzingen zijn dat bijvoorbeeld het scheren van been haar voor mannen én voor vrouwen trouwens dat dat in heel veel samenleving en ook heel vroeger al gebeurde. En één van de redenen die je daarvoor kan geven is dat er toch dat er wel behoorlijke voorkeur is voor dingen die lijken op heel jong uitzien.

ML Babies

NYD Ja

GIS Ja *lachend*

ML *lacht*

GIS Maar dat is dan ook dan een beetje meteen creepy, zou mijn zoon zeggen. Dan doen we eigenlijk allemaal alsof we het liefst er allemaal uit willen zie- of allemaal vallen op mensen die eruit zien alsof ze twaalf zijn.

NYD Ja.

GIS Er zijn dus wel patronen die in heel veel culturen samenkomt, tegelijk voortkomt. Maar bijvoorbeeld okselhaar minder. Ja, kijk, d'r waren natuurlijk in het grootste deel van de menselijke geschiedenis zagen, mensen elkaars oksels helemaal niet, nooit.

NYD Ohja

NYD & **ML** *lachen*

GIS Dan maakt het ook niet heel veel uit.

NYD Ja. Oké. En als je dus kijkt naar naar schoonheidsideaal door de jaren heen. Je zei net al: van nou 200 jaar geleden zagen mensen elkaar veel minder.

ML En zichzelf

NYD En in plaatjes en zagen ze- zelf minder. Maar was er dan wel ook een schoonheidsideaal? Of speelde schoonheid toen echt geen rol?

GIS Jawel maar het is- Wat er gebeurde is eigenlijk dat- Schoonheid speelde wel een rol, maar historici suggereren dat dat eigenlijk veel specifiek is. Dus eigenlijk

het "Schoonheids Regime" dat er was tot zeg maar 150 jaar geleden, zou je kunnen zeggen, was, aristocratisch in de zin dat de mensen die echt de mogelijkheid hadden om heel veel tijd te besteden aan een uiterlijk of echt hun smaak te cultiveren, dus heel goed te leren om te kijken naar de schoonheid. Dat was eigenlijk een behoorlijk kleine groep van mensen, die heel rijk waren. En daar waren dus plekken, en dat was dus voor mannen en voor vrouwen. Als je bijvoorbeeld van die plaatje ziet van het Franse hof, dan zie je ook dat die Franse Koningin, die adelen, die mannen met die pruiken en zo. Maar dat was een heel klein deel van de bevolking die heel rijk waren en heel welvend en ook heel veel personeel hadden, en tijd om zich met zulk soort dingen bezig te houden. En daar werd dus wel heel erg gewerkt aan het ontwikkelen van zo'n smaak en het ontwikkelen van schoonheid. En het echt ontwikkelen van schoonheid was heel erg iets voor jongere vrouwen. Dus het hoorde heel erg bij een samenleving waarmee ze heel erg bezig waren om vrouwen, hun dochters meestal of hun nichtjes te koppelen aan allerlei andere mannen. En daar was het dus heel erg belangrijk voor. Maar d'r is natuurlijk ook heel veel veranderd in de samenleving. Het is in zekere zin- is het ook een democratisering proces. Dat wij nu allemaal de mogelijkheid hebben om zoveel na te denken over schoonheid, is een proces waarbij iets wat vroeger echt was voor een kleine groep mensen die het zich konden permitteren om daar heel erg mee bezig te zijn. Is dat nu iets geworden waar iedereen aan deel kan nemen. Dus het is- We spreken er vaak over alsof het een soort van- ook een soort van onderdrukking is, maar het is ook een soort van ja, iets wat vroeger maar heel weinig mensen konden doen. Dat we nu inderdaad allemaal de mogelijkheid hebben om daarmee bezig te zijn, daarover na te denken, daarover te leren, al die kennis daarover te verzamelen, daar heel veel tijd aan te besteden is ook een soort van verspreiding van iets waar de meeste mensen daar geen tijd en geen geld voor hadden, dat we nu allemaal kunnen doen. Één van de voorbeelden die ik vaak geef, dat we ons helemaal niet realiseren, is dat: 100 jaar geleden of misschien net iets meer, hadden de meeste mensen maar twee of drie sets kleren. Dus als je bijvoorbeeld naar van die mode-musea, wat je dan ziet zijn al die mooie getailleerde jurken en zo. Maar dat was echt maar voor een heel klein deel van de bevolking. De meeste mensen hadden twee of drie sets kleren en soms verpanden ze die kleren ook nog door de week. Dus was gewoon helemaal geen - was. Mensen hadden niet het kapitaal in de brede zin, niet het financieel kapitaal, niet het cultureel kapitaal om daar zo mee bezig te zijn en dat was mooi zijn voor gewone mensen. Ze vonden het wel belangrijk, maar ja, konden het gewoon niet echt ontwikkelen. En het hoorde dan bijvoorbeeld bij feesten of bij of bij trouwerijen of bij dat mensen zich dan één keer mooi aankleden en dan vooral bij jonge mensen, en dat het dus een soort van- In de jaren 20 eigenlijk was er een soort van doorbraak, dat ineens- bijvoorbeeld ook dat jongens en meisjes zelf mochten beslissen met wie ze trouwden en dat maakt het natuurlijk veel belangrijker hoe je d'r uit ziet, dat het niet je ouders zijn, maar dat je ineens die wereld in moet om iemand te vinden met wie je je kan verloven of verkering kan krijgen. Dus zijn heel veel dingen gebeurd in de in de twintigste eeuw, waardoor het ineens voor veel meer mensen relevant en ook mogelijk was om na te denken over uiterlijk.

NYD En zou je dan zeggen- is het wel of niet erg dat schoonheid nu zo'n grote rol inneemt en ook steeds groter lijkt te worden?

GIS Ja *stamelt en lacht* Het is te moeilijk om daarover te zeggen-

NYD Het is heel erg. Nee, het is niet erg. *in zwaarder gespeeld stemmetje*

GIS Het heeft voordelen en nadelen. Ja, zoals alle zulk soort sociale ontwikkelingen. Het is kijk, schoonheid is natuurlijk ook een mooi iets in veel opzichten. Het is iets waar je van kan genieten, is iets waar je aan kan werken. Het is ook een een vorm van plezier. Het is ook echt heel erg iets waar juist de de feministische wetenschap en ook het feminisme enorm mee mee worstelt, omdat het dus aan de ene kant inderdaad dat krijgt- ja in feministisch, krijgt een beetje een slechte pers vaak of het is een beetje ingewikkeld, want dat is inderdaad, dat is aan de ene kant onderdrukken, maar aan de andere kant is het ook een vorm van zelfexpressie en iets waar je van kan genieten en een vorm van communicatie. Dus het is goed én slecht. Dus het is een beetje een kwestie van maat houden, zou je ook bijna zeggen, van op het moment dat het echt destructief wordt, of dat de eisen onrealistisch zijn of dat het steeds verder gaat. Dan moet je d'r op één manier een stop op zetten. Maar het is een wereld waar waar mensen tijd hebben en ruimte om na te denken over schoonheid. Dat lijkt me per saldo beter dan een wereld waar mensen het te druk hebben met in een fabriek werken om daar überhaupt over na te denken.

NYD & ML Ja

ML & NYD ja

ML maar ik denk wel, want wij praten vaak over het schoonheidsideaal, en ik vertel wel eens over mijn eetproblematiek, en dat ik vroeger gewoon zo graag dun wilde zijn dat dat gewoon een beetje uit de hand liep

NYD een beetje..

ML een tikkeltje uit de hand liep met mijn relatie met eten. Wat heel herkenbaar is voor veel mensen. En dat lijkt me gewoon niet goed. Dat je zo graag wil conformeren naar wat in de ogen van de maatschappij mooi is, namelijk dun zijn, en dat de hele maatschappij is ingericht op het fatshamen van mensen die dik zijn.

GIS er zitten grenzen aan, kijk zeker inderdaad voor jonge mensen, vooral vrouwen, hoewel het bij mannen steeds vaker voorkomt, dat die boodschap van je bent alleen iets waard als je mooi bent, en met mooi bedoelen we zo dun dat de meeste mensen dat alleen maar bereiken door hun gezondheid verschrikkelijk veel geweld aan te doen. Ja dat is niet goed. Het punt is .., er zit dat systeem in van, meer meer meer beter. En dat is eigenlijk wat het eigenlijk elk ideaal wat we hebben, en dat zegt ook iets over onze samenleving, elk ideaal dat we hebben wordt ook meteen een competitief ideaal. En dan zet je zo'n mechanisme in werking dat dingen zichzelf

versterken en dat het eigenlijk steeds voorbij het punt gaat dat mensen het echt aankunnen. En dat moet gestopt worden. En dat zou zeggen, dat zie je nu heel erg in schoonheid terug, maar je ziet het ook op heel veel andere plekken, en dat systeem van steeds meer steeds beter, dat heet een ratrace. Ratrace wordt vaak gebruikt voor een soort van hard werken, maar ratrace is eigenlijk een mechanisme waarbij eigenlijk iedereen, het beeld is al die ratten eigenlijk steeds harder moeten lopen voor precies hetzelfde stukje kaas.

NYD ja

GIS dus het punt is, iedereen werkt veel harder, maar niemand heeft er baat bij, omdat alle anderen ook veel harder werken

NYD & **ML** ja

GIS dat is eigenlijk wat gebeurt, als het iedereen wel lukt om allemaal weet ik veel 50 kilo te wegen bij 1.80m, en er zijn natuurlijk sommige mensen die dat per ongeluk hebben, maar als iedereen dat wil ja dan gaat er bij een heleboel mensen gewoon de gezondheid eraan. Dus eigenlijk het punt is dat waar het probleem in zit, is dat zelfversterkende mechanisme. En dat wordt heel erg gedreven door de manier waarop de cultuur in elkaar zit. En dat is, eigenlijk DAAR moet je wel iets .., daar moeten we iets aan doen, zeg ik dan. Maar ik weet ook niet zo goed hoe. Maar dat is heeel destructief

ML en wat je zegt inderdaad dat je zoveel waarde toekent aan schoonheid en aan schoonheidsideaal dat je soort van, dat de rest er niet meer toe doet of zo. Dat je dat helemaal zo voorop zet, en dat we dat maatschappelijk maar ook individueel kunnen doen, of doen.

GIS en dat kan je, het punt is dat we eigenlijk mensen daar individueel verantwoordelijk voor maken. En dat is met het schoonheidsideaal in zekere zin nog gemener dan met andere dingen. Want de groep die daar het meest direct door wordt getroffen, zijn hele jonge vrouwen. Dus het is eigenlijk in zekere zin maken we een toch behoorlijk kwetsbare groep tot een soort van het symbool van het schoonheidsideaal, en ook de plek waar de meeste druk op wordt gezet.

ML & **NYD** ja

NYD in in je stuk voor de Groene schreef je ook over het uitdijend schoonheidsregime. Wat bedoel je daarmee?

GIS nou dat is wat ik net zei dat er inderdaad voor steeds meer mensen in steeds meer domeinen van het leven het belangrijk is om er goed uit te zien. Wat goed dan is is niet helemaal duidelijk, maar dat het dus niet alleen voor jonge mensen, niet

alleen voor jonge vrouwen, maar dat het ook door je hele leven heen, dat bedoel ik met uitdijen, ook als je ouder wordt, je kan ook niet meer rustig als je 50 bent oud en uitgezakt worden van dan is het ook klaar, maar je moet door

ML & **NYD** JE MOET DOOR

GIS *lachend* precies.

GIS op dezelfde manier ook voor steeds meer dingen., voor je werk is het belangrijk om er goed uit te zien, er zijn steeds meer plekken waar het er toe doet. En dat bedoel ik met uitdijen. Dus het schoonheidsregime is eigenlijk een soort van maatschappelijk systeem dat suggereert dat het heel erg belangrijk is om er goed uit te zien, dus een regime. En dat is groter dan individuele mensen, dat is juist hoe de cultuur en de samenleving in elkaar zit, dat dat heel erg beloond wordt. En dat je daar in zekere zin in mee moet, dat je er niet aan kan onttrekken. En het dijt uit [van uitdijen] omdat het voor steeds meer mensen en steeds meer plekken geldt.

NYD en wat voor consequenties heeft dat dan? Want kijk in zeker zin er zijn dingen dat je mee kan gaan in het schoonheidsideaal, maar er zijn ook dingen die zijn jou gewoon gegeven, of dat is nou eenmaal hoe jij op aarde bent gekomen, en dat betekent dat sommige mensen buiten de boot gaan vallen

GIS ja. Ja. Het heeft heel veel consequenties voor sociale uitsluiting en sociale ongelijkheid. Ongelijkheden nemen sowieso toe, en op het moment dat iets maatschappelijk belangrijker wordt, dat het eigenlijk vanzelf een arena voor sociale ongelijkheden en sociale uitsluiting wordt. Dus ook voor de identiteitsvorming maar ook voor sociale ongelijkheid. En dan zie je bijvoorbeeld dat mensen die niet kunnen voldoen aan bepaalde schoonheidsidealen dat die steeds meer nadeel ondervinden. En we weten nu al dat mensen bijvoorbeeld er heel veel nadeel van hebben bij sollicitaties, en dat wordt steeds meer op het moment dat sollicitaties steeds meer gaan via allerlei soorten platformen waarbij je meteen iemands foto ziet. En ook in een flexibele arbeidsmarkt waar je steeds opnieuw moet worden geselecteerd. En in mijn leven is het bijvoorbeeld al gebeurd dat nu de meeste academische CV's, dus als je ergens solliciteert als promovendus of hoogleraar dan zit je foto er ook vaak bij, nou dat heeft er echt niks mee te maken. Maar je kan niet doen alsof je dat niet ziet. Dus bij heel veel banen waarbij je zou zeggen uiterlijk maakt niet uit, bijvoorbeeld academicus, is die foto toch het eerste wat je ziet, dus dat betekent dat het effect heeft op selectieprocessen in domeinen waar het er niks mee te maken heeft. En dat geldt bijvoorbeeld ook, kijk wat er nu ook gebeurt is dat mensen steeds meer hun partner vinden via allerlei apps. Waarbij ook het eerste wat je ziet een foto is. Dus dat is anders dan een sociale context die erbij zat, wat ook betekent dat bij de selectieprocessen een van de eerste dingen is die gebeuren, veel sterker dan ja als je in een kroeg zat waar er toch al een soort van selectie is van mensen die toch een beetje bij jou horen. Dus het zit in steeds meer selectieprocessen die heel belangrijk zijn voor je sociale kansen ingebakken. En er zijn natuurlijk allerlei dingen

die te maken hebben met uiterlijk waar je helemaal niet zoveel controle over hebt, en die heel ongelijk verdeeld zijn. En dat gaat dan deels over hoe je geboren bent, sommige mensen zijn gewoon eventueel langer of blonder en bedenk maar wat, dan andere mensen. Maar heel veel van die dingen zijn ook sociaal gevormd. Dus het hangt ook samen met andere soorten ongelijkheden, dus bijvoorbeeld het is veel moeilijker voor mensen uit eene lage sociaaleconomische achtergrond of uit een lagere klasse, die hebben vaak meer overgewicht. En dat komt door heel veel verschillende factoren maar bijvoorbeeld als je minder geld hebt, heb je vaak minder goed eten, en je hebt minder geld voor goed doktersbezoek, misschien minder geld om regelmatig naar de tandarts te gaan. Dus betekent dat minder geld hebben en een lagere klasse achtergrond, dat op heel veel manieren dat je dat ziet aan mensen, dus dat je daarmee ook op achterstand komt te staan. Niet door hoe je geboren bent, maar door waar je geboren bent.

ML & NYD Ja

GIS En daar kan je eigenlijk heel weinig aan doen, en dat versterkt heel veel sociale ongelijkheden. Dus bijvoorbeeld je ziet nu al dat kinderen met academische ouders, ja dus bijvoorbeeld de school van mijn zoontje, dat is een beetje een binnenstadsschool. Die kinderen zijn allemaal heel dun. Terwijl obesitas is een enorm probleem onder kinderen van nu, maar die kinderen [*van op de stadsschool van Giseline haar zoontje*] die zitten allemaal op hockey en paardrijden en die krijgen verse groenten, en dan zijn ze dus nog maar 7 of 8, en dan zijn ze al “knapper”

Giseline maakt in de studio aanhalingstekens om het woord ‘knapper’

ML & NYD tussen aanhalingstekens. Ja dat zien wij maar dat zien de luisteraars niet

GIS dus dan “knapper” volgens de algemene standaarden, en dat komt gewoon door hoe ze opgroeien en dat gaat in de levensloop ook nog door. Als je meer geld hebt en meer cultureel kapitaal dan kan je bijvoorbeeld wel de goede keuzes maken bij uhm ... kapper of kleding,

NYD en ook plastische chirurgie,

GIS precies. En dat is inderdaad dan kan je geld uitgeven aan plastische chirurgie en allerlei dingen, aan goeie tanden. Tandjes zijn heel belangrijk. Dat is een van de dingen dat zie je bijna nooit, maar dat is een van de hele duidelijk voorbeelden van die Ratrace, want nu is mooie, rechte, goed verzorgde tanden vinden we heel mooi. Maar daar zit heel veel, niet alleen heel veel geld in, maar ook vroeg ingrijpen, erbij blijven, zorgen dat je goed naar de tandarts gaat. En dat reflecteert zich in hoe je eruit ziet op het moment dat je volwassene bent. En dat versterkt al die ongelijkheden, dan krijg je eigenlijk een soort van cirkeltje. Als je uit een achterstandsomgeving, or minder geprivilegieerde omgeving bent, dan heb je dus

minder mogelijkheden om mooi te worden volgens de algemene standaarden. En dan leidt dat weer tot uitsluiting waardoor je kinderen weer in diezelfde, .. dus dat is echt een zelfversterkend proces waarbij ongelijkheden vergroot worden.

ML en heel oneerlijk

GIS dat is heel oneerlijk, dat is verschrikkelijk oneerlijk. Ja er is in Brazilië hadden ze een tijdje dat plastische chirurgie was opgenomen in lokale versies van het ziekenfonds. Met het idee van iedereen heeft het recht om mooi te zijn, dus dat moet voor iedereen binnen bereik zijn. Er is ook een econoom die heeft hier ook onderzoek naar gedaan, die heeft voorgesteld dat inderdaad mensen die helemaal niet voldoen aan schoonheidsnormen, om die daarvoor te compenseren. Ja economen denken altijd dat je dan moet oplossen met geld, weet ik ook niet zeker

ML maar ik vind het ergens niet zo raar, want als ik je zo hoor praten is zeg maar schoonheid, je noemt het in je stuk ook, kapitaal, maar het is ook een soort, het hangt heel erg vast aan geld. En toegang tot geld

GIS kijk kapitaal gebruiken sociologen op verschillende manieren. Je hebt inderdaad toegang tot geld maar ook cultureel kapitaal, dus vormen van kennis of vaardigheden of competenties waar je verder mee komt, dus opleiding en hoe je praat. En cultureel kapitaal kan je ook heel goed gebruiken om keuzes te maken over hoe je je uiterlijk vorm geeft. Want je kan nog zo veel geld hebben, maar dan kan je het nog zeg maar, en nu ga ik weer aanhalingstekens doen, "fout doen". En dat is denk ik ook waar mensen het over hebben bij plastische chirurgie, je kan dan nog zoveel geld hebben, om bijvoorbeeld je gezicht helemaal 'mooi' te laten maken, maar de plastische chirurgie is bij uitstek een domein waar je kan zien dat sommige mensen het dan net niet goed doen, volgens de standaard,

NYD volgens de regels

GIS ja. Dus je kan het nog, en dat is het gemene aan sociale uitsluiting, dus geld helpt niet altijd genoeg. Dus je kan nog net zeg maar voor de mensen die dan aan de knoppen draaien of het dichtsbij de macht zitten, kan je nog net, ook hoeveel geld je ook hebt, kan je het nog net verkeerd doen, en dat kan je juist aan uiterlijk heel goed zien. Dus het verkeerde haar, net te geblondeerd, uhm, lippen net te opgespoten, dus een soort van PC-hoofd-ideaal. Daar zit heel veel geld in en dan ben je toch nog steeds, dan kan je meteen aan iemand zien dat meestal zij, soms hij, toch er nog net niet bij hoort, en dan heb je nog steeds dat nadeel van uiterlijk.

ML ja

NYD maar waarschijnlijk dan binnen die sociale groep waar deze persoon in zit is het dan wel weer hoe het het zou moeten horen.

GIS precies, het kan op sommige plekken heeft het je voordeel, maar dat leidt dan net niet tot toegang tot bepaalde andere plekken/groepen waar bepaald kapitaal dus, dus het reproduceert zo allerlei sociale scheidslijnen. Niet alleen tussen hoog en laag maar ook tussen verschillende groepen, en dat betekent, dat is dan bijvoorbeeld moeilijk om te zetten, te converteren, in het kapitaal waarmee je het op de universiteit goed doet.

NYD ja. En nu hebben we het veel over dus klasse, en speelt racisme ook een rol in deze vorm van discriminatie en schoonheidsideaal, kan je daar iets meer over vertellen?

GIS ja, heel erg, ja. Dat is eigenlijk, ik denk zoals heel veel Nederlanders, was ik toen ik begon aan dit onderzoek een beetje naïef over ras. Dus we lieten mensen plaatjes zien met mannen en vrouwen en lichamen en gezichten, en dan sorteren van mooi naar minder mooi, en daar moesten ze dan over vertellen. En dan zie je eigenlijk dat ras daarbij een heel belangrijke rol speelt, in de zin dat mensen eigenlijk nadenken over bepaalde raciale groepen als bij elkaar horend. Dus mensen die zwart zijn worden allemaal een beetje hetzelfde bekeken, als anders. En ook mensen met een Aziatische uiterlijk worden ook gezien als allemaal een beetje hetzelfde.

En het interessante is, wat mensen erover zeggen, dan hoor je het vaak niet. Mensen praten er niet over, dus het komt in gesprekken eigenlijk niet zo heel erg naar boven, maar als je dan kijkt naar wat mensen doen met de plaatjes en zie je dat ras heel erg belangrijk is in het beoordelen. Dus het is iets waar mensen zich vaak misschien maar deels van bewust zijn, en er ook niet graag over willen praten. Maar het is ingewikkelder dan je denkt. Het is niet zo dat zeg maar witte mensen per definitie het allermooiste vinden, maar het is wel zo dat mensen mensen van verschillende rassen heel anders beoordelen, waarbij vooral Aziaten er heel slecht afkomen. Dus daar wordt heel vaak over gezegd dat die niet knap zijn, voor mannen dat ze te vrouwelijk zijn en ook Aziatische vrouwen kwamen er niet zo goed af, dus die worden heel erg over een kam geschoren.

NYD En dit is dan dus een Nederlands onderzoek geweest?

GIS Nee dit is in verschillende Europese landen.

NYD Oké!

GIS Maar het is eigenlijk overal. Het is in Nederland...

NYD Wat heftig.

GIS ...Engeland, Italië, Polen en nou, als ik het aan mijn Aziatische vrienden vertel, die zijn allemaal meteen zo van...

praten allemaal door elkaar en zeggen allemaal ongeveer hetzelfde, iets zoals "die weten dat" of "die herkennen dat" of "dat wisten we allang"

ML En dat zijn allemaal verschillende mensen die gevraagd wordt wil je deze mensen categoriseren, dus dat zijn niet alleen maar witte mensen?

GIS Nee helemaal niet, nee, allemaal verschillende, wel de meerderheid witte mensen. Maar er wordt dus inderdaad over ja, met name aziaten wordt vaak heel negatief over gepraat, als het gaat over schoonheid. Vooral, ja, ook zeker Aziatische mannen, maar bijvoorbeeld ook d'r worden hele duidelijke verschillen gemaakt, ook tussen zeg maar ja, mensen. Mensen kunnen, dus zwarte mensen... sommige mensen vinden die mooier. Bijvoorbeeld weet je "exotisch" en "zo expressief".

NYD Ja dan krijg je dat soort ehh...

ML Stereotyperingen.

GIS Precies! En anderen vinden dus inderdaad wat minder mooi, maar ze worden wel heel duidelijk als een aparte categorie gezien.

NYD Ja, "anders"...

GIS Ja "anders"! En "anders" kan dan zowel mooi en interessant als exotisch en expressief en zo naturel of het kan dus inderdaad negatief zijn, een beetje gevaarlijk. Maar het wordt wel heel duidelijk dat mensen een soort van op het moment dat ze naar groepen kijken, dat ze, dat ze naar foto's kijken, dat ze een soort van meteen gaan indelen. Dus dat ze een soort van mensen in hokjes stoppen, want je hebt dus gewoon je hebt ja, mensen waar je over kan nadenken, of ze mooi of lelijk zijn. En dan beginnen we bij mensen die we "gewoon" vinden, en dan doe ik dus weer aanhalingstekens.

NYD [schamper] "Gewone neutrale witte mensen".

GIS Ja dat is "neutraal".

NYD Zogenaamd.

GIS Ja, dat zijn dus witte mensen en er zijn heel veel verschillende. Die kunnen mooi zijn, of lelijk. En dan heb je zwarte mensen, en die vinden we. Nou, als we de ene zo vinden, dan vinden we dat bij allemaal. Dus we zitten eigenlijk van die soort van systemen, je ras zeg maar, zit ingebakken in ons idee van schoonheid of andersom. Dus op het moment dat we iemand zien die die we beschouwen als wit of zwart of aziatisch, dan gaan we zeg maar een soort van zo, een soort ander luikje open.

NYD Een ander mechanisme.

GIS Een ander mechanisme in werking zetten en dat betekent dus dat schoonheidsidealen onze ja, raciale categorieën heel erg in stand houden, als dat ik hoop dat er niet technisch is, maar het is.

NYD Nee het is...

ML Nee ja...

GIS Het zit heel erg, ras, zit dus heel erg ingebakken in ons schoonheidsideaal.

NYD Ja.

ML En het witte schoonheidsideaal is daarin dus ook een soort dominante norm.

GIS De norm, de standaard. Ja, dominant, ja, dus wit is we kunnen, wit is dus een soort van algemeen en daar kunnen we heel veel verschillende soorten van schoonheid in zien. En dan zijn dan zijn er dus nog de “anderen” ehh die ook mooi kunnen zijn of lelijk, maar dan wel allemaal op dezelfde manier.

NYD En dus wij ook als “anders” duiden.

GIS Ja, en dat is natuurlijk, ja, een manier inderdaad om om het idee van ras. Maar dat, ja, dat is heel lastig, want ras, je kan er eigenlijk niet over praten. Vroeger werd ook gezegd: je mag dat woord niet gebruiken. Maar als je kijkt naar hoe mensen omgaan met schoonheidsidealen dan zie je dat mensen in hun een hoofd heel duidelijke ideeën hebben over welke groepen bij elkaar horen.

ML Ja dus je kan het ook niet negeren.

NYD Ja... Oké, dus die ongelijkwaardigheid die is...

ML ...Aan de hand!

NYD ...Lekker aan het ragen als dat gaat over uiterlijk, en dus dat lookism discriminatie en eigenlijk begrijp ik dat ‘schoonheidsregime’ dat we daar alleen maar verder in gaan? Of denk je dat we een soort van plateau hebben bereikt?

ML Eindigt het nog?

GIS Nee, nee, lijkt me geen enkele reden om aan te nemen dat dat nu stopt. Het is heel duidelijk dat, ja, dat er gewoon steeds dingen bijkomen die de standaarden omhoog schroeven en ook ja, steeds domeinen... Kijk, online daten met apps is nu eigenlijk, ja, bestaat nog maar een jaar of tien, denk ik, en heeft denk ik, heel erg veranderd hoe we nadenken over ons eigen uiterlijk.

NYD Ja.

GIS Dat je een na moet denken van ja, hoe als ik iemand moet vinden, hoe presenteer ik mezelf, wat voor foto's selecteer ik, wat voor filter? Hoe kijk ik naar iemand anders? D'r zijn heel veel. Zulk soort dingen zijn bijvoorbeeld... maken heel veel uit, hoe we op een soort van instrumentele objectiverende manier over onszelf en over anderen na kunnen denken. Wat betreft uiterlijk d'r komen ook steeds meer,

ja, allerlei dingen beschikbaar om ons uiterlijk nog verder ja te “verbeteren” zeg maar ja, ik ben, ik wil de hele tijd aanhalingstekens doen maar...

NYD Ja... “aan te passen”. Ja ik hoop dat de luisteraars dat ondertussen voor zich ziet.

GIS Ja precies. Maar ja, dan daar daar “iets aan te doen”. Nou, kijk denk bijvoorbeeld aan botox dat vind ik een heel interessant voorbeeld van iets dat steeds gewoner is. Als dat doorgaat dan is het over 20 jaar is, is het heeeel erg raar om rimpels en wallen te hebben. Dat is kan een beetje dezelfde kant opgaan zoals met tanden. Eerder ik bedoel, 25 jaar geleden, 30 jaar geleden, was het heel wat als je al je tanden nog had, als je 50 was en ze stonden een beetje recht, en ze waren een beetje wit... En nu is dat heel gewoon. Ja, dezelfde manier kan het dus zijn. Dus ja, dat is een mechanisme dat heel... dat eigenlijk nauwelijks te stoppen is. Dus het wordt voor steeds meer dingen belangrijk. Het wordt voor steeds meer groepen komen steeds meer mogelijkheden en tegelijkertijd ja, wordt er steeds ongelijker verdeeld, waarschijnlijk.

NYD Ja.

ML Ja, maar, hoe, wat moeten we hiermee dan?

NYD Hoe moeten we daar als samenleving op reageren als dit gaande is?

GIS Nou, ja, eigenlijk het enige wat ik kan bedenken, maar dat is een beetje, dat is een beetje een beetje sneu ja, ik zeg van, dan, laat ik in ieder geval maar gewoon aan zoveel mogelijk mensen vertellen. Dat is dus dan dat ze erover na gaan denken...

NYD Ja! Bewustzijn

GIS En ja, het is dus denk ik, ook belangrijk om op allerlei manieren te zorgen dat je dat je met sommige dingen niet meegaat en dat je probeert het te ja te corrigeren. Dus op het moment dat je denkt dat dat je iets beoordeelt op uiterlijk, dat weet je natuurlijk wel, maar je kan daar een soort van correctiemechanisme inbouwen niet alleen in jezelf in ieder geval bewust worden, maar ook in allerlei instituties en organisaties. Dus bijvoorbeeld iets doen aan foto's op CV's lijkt een heel geschikte manier, dus je kan op allerlei manieren proberen te stoppen. Als je denkt van dit is echt irrelevant, dan dan moet je eigenlijk proberen daar wat aan te doen.

NYD Ja.

GIS En misschien zelfs niet je denkt dit is misschien niet heel relevant, zou je d'r ook wat aan moeten doen. Dus bij allerlei selectieprocessen... ja, moet je eigenlijk, ja, moeten we eigenlijk proberen dat te stoppen en ik zie de cosmetische industrie zie ik niet zo makkelijk...

ML Stoppen

Gls Ja niet zo makkelijk ehh...

NYD Neeee die gaan als een malle!

ML Daar zit geld achter!

NYD Die zijn helemaal happy met deze... Met deze grote...

GIS Maar het is wel... Het is dus wel belangrijk om daar om daar bewust, niet alleen bewustwording want bewustwordings zelf helpt niet genoeg, maar ook te kijken of je allerlei toch institutionele aanpassingen kan doen om te zorgen dat dat een beetje wordt gecorrigeerd, omdat je daar iets tegen doet.

NYD Ja.

GIS: En inclusief inclusief inderdaad ook bijvoorbeeld juridische dingen, want lookism wordt nou inderdaad door juristen ook wel ja erkend als een ja, als een echte vorm van discriminatie. En dat betekent ook dat je d'r bijvoorbeeld ja iets aan kan doen, compensatie kan krijgen, mensen kan aanklagen als ze daar... En dat is nou ja, zo'n soort... Dus er zijn allerlei... Werkt vaak heel... Bewustwording alleen helpt niet, dus vaak inderdaad echt het instellen van institutionele procedures helpt beter, maar je hebt wel een heel... Kijk, je hebt een een, heel groot iets, je hebt niet alleen de hele... Je hebt in zekere zin de samenleving tegen je, met mensen die daar geleerd hebben en die ook echt plezier kunnen halen uit schoonheid, maar je hebt ook ja, een cosmetische industrie en een media-industrie. Je hebt nogal wat, ja, je hebt nogal wat tegenover je.

NYD Ja, behoorlijk ja.

ML Ja, ik ga altijd wel heel erg lekker op het idee dat we dus die hele industrie piepend en krakend tot stilstand zouden *kunnen* brengen als we gewoon met z'n allen...

NYD STOPPEN!

ML ...Zouden stoppen met shit kopen. Gewoon, stoppen! Of ja, gewoon stop, gewoon niks meer kopen. *lacht twijfelend*

GIS *lacht ook onzeker* Ja, precies, het zou wel, ja, zo, maar je ziet hoe moet ik het is! Je ziet nu ook met ook klimaat dingen. Ik denk dat heel veel mensen eigenlijk wel denken, van "ik zou veel minder kleren willen kopen" of "veel minder in het vliegtuig willen stappen". Maar ja, iedereen doet het. En wat maakt het dan uit? Dan zit ik in m'n eentje. Dus het is ook wat. Dan heet een "collectief actie probleem" in de zin van, als je in je eentje je d'raan onttrekt dan heb je er alleen jezelf mee. En dat terwijl...

ML Dan ben jij de...

GIS Dan ben jij de niet opgemaakte, slecht geknipte persoon, op oude schoenen, en dan ziet iedereen niet staan, terwijl alle andere wel meedoen. Dus het is een collectief probleem dat je individueel niet aankan.

NYD Ja, en ik merk ook wel dat op het moment dat ik dan denk van “Nee, fuck het”...

ML “Ik doe niet meer mee.”

NYD “Ik doe niet meer mee!” En dan vertelt Marie Lotte dat ze naar de schoonheidsspecialist is geweest en die heeft dan over de gerstekorrels dingen gezegd. Dan denk ik: “Oh, mijn God, mijn hele hoofd zit onder de gerst..., ik moet er eigenlijk wat aan laten doen”, zeg, maar die hoeft maar één opmerkinkje te komen, je hoeft maar één plaatje te zien, je hoeft maar één keer weer iemand iets te horen zeggen.

ML En het wordt je weer aange...

NYD En je gaat alweer mee in die molen.

ML Ja!

GIS Ja, maar het is zo diep gesocialiseerd, ja, het is heel, ja, je kan dat eigenlijk... Je kan als je denkt van “In mijn eentje, ga ik dat...”. Dat kan gewoon niet.

NYD Nee.

GIS Dat bestaat gewoon, dat moet je jezelf ook niet aandoen, want dan voel je je de hele tijd te kort schieten.

NYD Ja, maar minder, iets minder bezig zijn met het uiterlijk van anderen en de hele tijd andere beoordelen, dat helpt ook.

ML Ja, of in ieder geval wel anderen beoordelen ‘whatever’ maar positief en niet op uiterlijk.

NYD Nee precies.

ML Gewoon maar zeggen weet ik veel, iets anders dan uiterlijk! Ik kan even niks bedenken met m’n hoofd.

NYD Ja!

NYD Oké, nou, Giseline, heel erg veel dank voor dit fijne gesprek.

ML Dit was ehh..

NYD Veel geleerd!

ML Ja, dit was ontzettend verhelderend dank je wel.

GIS Graag gedaan!

EINDTUNE

NYD Dit was dan aflevering 107! De shownotes staan op damnhoney.nl/aflevering-107. Daar gaan we natuurlijk ook het artikel van de Groene zetten; ook een tedtalk en weet ik veel wat voor interessante dingen we van jou alleemaal hebben gelezen en gezien hebben. En daar is ook het transcript van deze aflevering te vinden. Een paar dagen na het verschijnen van de aflevering.

ML Thanks aan de holy four: Daniël van de Poppe (edits), Lucas de Gier (jingles), Liesbeth Smit (website) en Melissa van der Zande (honingballestaggiar). En DANK aan Amberscript, voor het chiller maken van de transcripten.

NYD Dan ook nog veel dank aan de MENSELIJKE transcripters: Paulien, Djuna, Yvonne, Ymke, Melissa, Paula, Pieke, Guusje en Maaïke

ML Stuur post naar info@damnhoney.nl en geeft geld via petjeaf.com/damnhoney

NYD Ja zodat wij weer naar de schoonheidsspecialist kunnen

ML Ja en gerstekorreltjes eruit kunnen laten plukken.

NYD En misschien bij jou ook even een beetje botox- een beetje die rimpels gewoon-

ML Ja dat kan wel echt zo, of die?

NYD Of zo een beetje die oogleden corrigeren

ML Of misschien gewoon mijn hele gezicht?

NYD Ja doe maar. Of niet.

ML Of niet

ML Zelf weten

NYD Zelf weten, Daaaag